

VILSANDI RAHVUSPARGI KOOSTÖÖKOGU

Protokoll

Koht ja aeg: Loona 11.12.2017 kell 14.05-17.10

Juhatas: Krista Kallavus

Protokollis: Gunnar Raun

Päevakord

1. Kaja Lotman, KeA – Koostöökogust ja Keskkonnaameti uudised.
2. Tõnu Talvi, KeA – Nuhtlusisendite seisundist rahvuspargis.
3. Üllar Soonik, RMK – RMK tegevused rahvuspargis.
4. Krista Kallavus, KeA – Olnud ja oodatavad kultuuripärandi koolitused ja jooksvad küsimused.

Varasemalt välja kuulutatud Mart Jüssi hülgeteemaline ettekanne jäi ettekandja haigestumise tõttu ära.

Kaja Lotman tutvustas lühidalt uut Eesti kaitsealade kodulehekülge www.kaitsealad.ee, kus on võimalik saada lähemalt tuttavaks kümne tuntuma kaitsealaga. Saaremaalt on esindatud Vilsandi rahvuspark ja Viidumäe looduskaitseala. Oodatakse kasutajatelt tagasisidet, et kodulehte veelgi paremaks arendada, et muuta see mugavaks vahendiks kaitsealadega seotud teabe otsimisel. Ettepanekud kodulehe täiustamiseks ning info kaitsealadel toimuvatest sündmustest on oodatud Keskkonnaameti looduskaitse nõuniku Kaja Lotmani e-posti aadressil kaja.lotman@keskkonnaamet.ee. Kodulehte tellis ja sisustas Keskkonnaamet ning kujundas Rakett OÜ. Kodulehte haldab Keskkonnaamet.

Kaja Lotman tutvustas lisaks Vilsandi rahvuspargi koostöökogu statuudi olemust. Tegemist on vabatahtlikkuse alusel toimiva rahvuspargi erinevate huvigruppide koostöövormiga. Vastutuse tagamiseks ja protsessi ohjamiseks peab statuudi siiski kinnitama KeA peadirektor. Koostöökogu panus on näiteks valla üldplaneeringu ja Vilsandi rahvuspargi arengute ühtlustamine ning rahvuspargi identiteedi arendamine.

Krista Kallavus tegi ettepaneku, et koostöökogu koosolek võiks toimuda vähemalt üks kord aastas kevadel märtsis koos vahekokkuvõtete tegemisega rahvuspargi tegemistest. Vajadusel võib koosolekuid teha ka rohkem. Ühtlasi küsis selle kohta arvamust.

Mõtted ja ettepanekud:

Arvo Kullapere: Tegi ettepaneku korraldada rahvuspargis teadlaste suveülikool.

Neeme Rand: Tegi ettepaneku, et suveülikool võiks toimuda koostöökogu raames Vilsandi saarel augusti alguses ja et esindatud oleks ka KeA.

Sulev Vare: Arvas, et suvine üritus Vilsandi saarel ei peaks olema koostöökogu üritus. Tegi ettepaneku, et statuudis oleks koostöökogu koosoleku korraldamise vajadus sõnastatud järgmiselt: vähemalt üks kord aastas.

Leo Filippov: Tegi ettepaneku, et koostöökogu raames võiks arutada, et mida tähendab ja mida toob kaasa Eesti liitumine Euroopa maastikukonventsiooniga. Euroopa maastikukonventsioon on esimene rahvusvaheline kokkulepe, mis käsitleb otseselt maastikke. Konventsioon on suunatud maastike kaitse, korralduse ja planeerimise, samuti selle alase koostöö edendamisele Euroopas.

Tõnu Talvi rääkis oma ettekandes nuhtlusisenditest Eestis ja Vilsandi rahvuspargis. Rõhutas, et nuhtlusisendi mõiste kasutus on tinglik. Tõi välja, et olemas on jahinduslikult olulised liigid ja looduskaitseks olulised liigid. Viimati nimetatutest näiteks hallhüljes ja viigerhüljes. Tõi välja, et Saaremaal ei ole hülgekahjuste teada antud sellel eesmärgil, et lõhutud kalapüüniseid kompenseeritaks, kuigi hülged kalapüüniseid lõhuvad ja riik seda kompenseeriks ja seda ka harrastuskalurite kalapüüniste lõhkumise korral. Huvi hallhüljest Saaremaal küttida on väga väike. Seni lastud ainult üks hallhüljes Saaremaal. Riik kompenseerib ka linnukahjusid (haned, luigid, sookured). Eelkõige kompenseeritakse valgepõsk-laglede kahjusid põllukultuuridel ja rohumaadel. Kahjud akteeritakse ja hüvitatakse. Rändel toimivate linnukahjude osas on toimunud kahjude nihkumine Eesti sisemaade põldudele. Poollooduslike koosluste hooldusalade pindala suurenemisega on linnukahjud hakanud hajuma põllukultuuridelt poollooduslikele kooslustele. Kotkakahjusid ei ole Saaremaal hüvitatud, sest konflikti ei ole olnud. Võimlik kahju oleks näiteks kalakasvanduse tiikides. Hüvitatud on ka Hiiumaal euroopa naaritsa murtud kanad, kuhu on euroopa naaritsat taasasustatud. 2017. aastal on rahvuspargis ja selle lähiümbruses ning Muhemaal toimunud suured hundikahjud lammaste murdmise näol. 2017. aastal on maha lastud üks hunt eriloaga Viki kandis enne jahihooaega. Jahihooajal on viiest hundilaskmise loast kasutatud ühte, kui lasti maha hunt Koimla kandis. Tõi välja, et metssea arvukuse vähenemine ja koduloomade murdmise arvukus ei ole omavahel otseses seoses. Šaakali kahjusid riik ei kompenseeri, kuid taustteadmise ja statistika huvides tuleb murdmisi ikkagi registreerida, sest muidu ei ole alust kompenseerimise temaatikat üle vaadata.

Mõtted ja ettepanekud:

Arvo Kullapere: Arvas, et liikide ohjamiskavasid peaks käsitlema laialdasemalt. Näitena tõi liikidest hallhülged ja puugid.

Tõnu Talvi: Vastas, et ohjata ei ole kerge, parem on ennetada.

Leo Filippov: Tõstatas küsimuse, et kas šaakalile peaks rohkem tähelepanu pöörama seoses võimalike kahjudega?

Tormis Lepik: Arvas, et šaakali osas on juba hiljaks jäädud, sest ta on meil juba püsivalt olemas. Tõi näiteid selle kohta, et šaakalit on nähtud ja kuulnud ka rahvuspargis ja selle lähistel.

Neeme Rand: Kinnitas, et šaakalit on kuulnud ka Vilsandi saarel.

Tiina Ojala: Tõi välja tähelepaneku, et kuigi metssigasid on Saaremaal palju kütitud, on Tagamõisa kandis nende arvukus hoopis suurenenud. Palju on ülestõngutud maad võrrelduna eelnevate aastatega.

Üllar Soonik rääkis oma ettekandes Vilsandi rahvuspargi külastuskorraldusest. RMK-l on külastajate loendurid jätkuvalt Harilaiul ja Loonal. Harilaiu osas on toimunud külastajate arvukuse märgatav tõus. 2017. aastal on Harilaiul registreeritud ligi 25 000 külastust. Kõige külastatavamad kuud on juuli ja august. Tõi välja, et 2017. aastal uuendati Loonal kivististe ekspositsiooni. Probleemina tõi välja Harilaiul liikumise reguleerimise, kus paigaldatud edasisõitmise keelumärki on korduvalt välja kaevatud. Füüsilise tõkke tagasipanek ei ole hetkel teema, sest füüsilisest tõkkest loobumine oli põhimõtteline otsus. Tegi ettepaneku, et liiklusmärgina võiks paigaldada Harilaiule ikkagi mootorsõidukite edasisõitmist keelav liiklusmärk, sest eesmärk ei ole takistada näiteks ratastega edasiliikumist märgist.

Mõtted ja ettepanekud:

Anneli Liiva: (KKI juhtivinspektor). Tõi välja, et Harilaiul mootorsõidukitega liikumise teema on keskkonnainspeksioonis igapäevane teema ja praegune Harilaiul liikumise reguleerimise lahendus ei toimi.

Heli Alliksoon: (Vilsandi rahvuspargi Loona külastuskeskuse teabejuht) Tegi vahemärkuse, et külastajate seas on suurenenud sakslaste ja vähenenud soomlaste osakaal.

Paul-Robert Helk: Tundis muret, et Atla sadamas tema maja lähedal munitsipaalmaal kunagises RMK puhkekoahas tehakse omavoliliselt lõket ja sellega kaasneb suur tuleoht. Lisaks soovis, et sinna puhkekohta pandaks tagasi uuesti suur rahvuspargi infostend.

Maris Sepp: (KeA keskkonnahariduse spetsialist) KeA-l on rahvuspargi infostendi jaoks info olemas. Tuleb Saaremaa vallaga teha koostööd, et külaselts saaks huvi korral infostendi uuesti paigaldada.

Tiina Ojala: Tõstas teema, et rahvuspargis on Harilaidu minev tee (Kõruse tee) väga kehvast seisust.

Jaan Prants: (RMK metsaülem). Ütles, et Kõruse tee rekonstrueerimine eeldab enne ka valla tee korda tegemist ja RMK teeb siis viimase otsa teest korda. Tõi välja, et väga kehvast seisust on ka Elda poolsaarele minev tee (tegemist teega, mis jääb eramaale), mis viib RMK lõkkekohta.

Kaja Lotman: Ütles, et rahvuspargis peab teede olukord olema prioriteet ja seda peaks koostöös Saaremaa vallaga lahendama. Tegi ettepaneku, et järgmisele koostöökogu üritusele kevadel tuleb kaasata Saaremaa valla esindajad.

Krista Kallavus (KeA kultuuripärandi spetsialist) rääkis oma ettekandes Vilsandi rahvuspargis 2016. ja 2017. aastal toimunud kultuuripärandi koolitustest ja tutvustas erinevaid planeeritavaid koolitusi rahvuspargis. Täpsemat infot koolituste kohta küsida otse Krista Kallavuselt.

Mõtted ja ettepanekud:

Arvo Kullapere: Tegi repliigina väikese ülevaate Loona mõisast ja selle kunagistest omanikest.

Paul-Robert Helk: Tõstatas küsimuse, et mida teha selleks, et rahvusparki tuleks rohkem noori inimesi elama? Üldises arutelus pakuti välja, et lahenduseks oleks noorte kaasamine läbi erinevate töötamise ja praktikavõimaluste loomise rahvuspargi tegemistes, et luua sidet kohaga, mis võib mõnda noort meelitada ka päriselt rahvusparki elama tulema.

Lõpetuseks tänas Maris Sepp ja Krista Kallavus meenetega koostööpartnereid RMK-st ja Mihkli talumuuseumist ja Vilsandi noort looduskaitstjat ning loodusfotograafi Karl Jakob Toplaani.